

Evidens for apotekspraksis

Rådgivning ud fra patientens perspektiv | Influenzavaccination på apotek | Seponering

Af Gitte Reventlov Husted, Mira El-Souri, Rikke Nørgaard Hansen, Charlotte Rossing.

Hvordan og hvorfor skal man inddrage patientens perspektiver i sundhed og behandling? Det var omdrejningspunktet for 9th Nordic Social Pharmacy and Health Services Research Conference 2019. Her kan du læse om udvalgte projekter fra konferencen, der har apoteket og dets patienter i centrum.

Omdrejningspunktet for 9th Nordic Social Pharmacy and Health Services Research Conference 2019 var, hvordan og hvorfor man skal inddrage patientens perspektiver i sundhed og behandling. For at få flest mulige nuancer og input deltog både patienter, patientforeninger, praktikere, ph.d.-studerende og forskere fra Danmark, Norden, Estland, England, Libanon, Australien og New Zealand. Konferencen var arrangeret af nordiske forskere indenfor farmaceutisk praksis.

Patientcentreret rådgivning

Rådgivning af patienter er en vigtig opgave på apoteket. I hele sundhedssektoren har der, gennem de sidste mange år, været stigende fokus på, hvordan sundhedspersonale kan indgå i en patientcentreret relation på en måde, så rådgivningen afspejler patientens faktiske behov. Studier viser imidlertid, at patientcentreret rådgivning sjældent sker i praksis. Det gælder også for apoteket, viser et dansk pilotstudie. En patientcentreret rådgivning fordrer, at apotekspersonalet kommunikerer sådan, at patienten oplever at blive inviteret til at give udtryk

for sine tanker, bekymringer, meninger og perspektiver; fx om den medicin vedkommende skal have.

Det kan være svært at give patientcentreret rådgivning

Et eksempel på det er et dansk pilotstudie, der løfter sløret for, hvad det er, der udfordrer apotekspersonale i at indgå i en patientcentreret rådgivning. 56 ekspeditioner på to apoteker blev videofilmnet efterfulgt af videostimulerede interviews med personalet på syv af de 56 videooptagelser. I et videostimuleret interview skal apotekspersonalet kommentere på deres følelsesmæssige reaktioner, når de ser deres ekspedition med en patient. Resultaterne fra studiet viser, at apotekspersonalet har udfordringer med at reagere på det, de ser og hører, som er vigtigt for patienten. Konklusionen er, at videostimulerede interviews er en brugbar metode til at få øje på de faktorer, som kan styrke en patientcentreret rådgivning. Studiet giver brugbar indsigt i eksisterende rådgivningssituationer på apoteket og identificerer konkrete tiltag, som kan lede til, at rådgivningen kvalificeres.

Furthering patient-centered counselling: exploring pharmacy staff's emotions during pharmacy encounters. Christina Fogtmann Fosgerau, University of Copenhagen.

Rådgivning på apoteket – med afsæt i patienternes viden og perspektiv

Patienter indhenter i stigende grad information om sygdom og behandlingsmuligheder, fx før de henvender sig til sundhedsprofessionelle. Trods det viser studier, at den viden, som de har fået, ikke altid er tilstrækkelig.

Patienters informationssøgning før apoteksbesøg: Hvordan bliver det brugt?

Et eksempel på det er et dansk studie, der kortlægger patienters informationssøgning før et apoteksbesøg. Seks apoteker spurgte 3464 patienter i løbet af fem dage i november, hvoraf 2663 (77 %) ønskede at oplyse, om og hvor de havde søgt information før deres apoteksbesøg. Resultaterne viser, at 386 (14,5 %) patienter ud af

Evidens for apotekspraksis

Rådgivning ud fra patientens perspektiv | Influenzavaccination på apotek | Seponering

2663 havde søgt information inden deres apoteksbesøg. Informationssøgningen forekom hyppigere blandt yngre sammenlignet med ældre patienter (<40 år: 22 %; ≥60 år: 10 %) og hyppigere blandt kvinder end blandt mænd (17 % vs. 11 %). Hovedårsagen til informationssøgningen var at få information om, hvordan man selv kunne klare sin situation (self-management) (42 %), om det medicinske produkt (34 %), og hvordan andre måske kunne hjælpe en (34 %). Informationen var indhentet fra anerkendte officielle kilder om sundhed og information om medicin (43 %), fra Google (42 %), fra sundhedsprofessionelle (27 %) og fra ikke-sundhedsfaglige kilder (10 %). Informationen, som patienten havde indhentet, blev enten bekræftet eller integreret i rådgivningen af apotekspersonalet (70 %) og meget sjældent afkræftet (5 %). Konklusionen på studiet er, at 14,5 % af patienterne havde søgt information før apoteksbesøg, og at informationen blev anvendt i rådgivningen.

Patient's information seeking behaviour prior to community pharmacy visits: A Danish community pharmacy survey. Alaa Burghle, Hospital Pharmacy Funen.

Kunders viden om smertestillende medicin i håndkøb: Rådgivning er nødvendig

En anden undersøgelse, der undersøger rådgivning med afsæt i kundernes viden og perspektiv, er et norsk studie. Her har man kigget på 893 voksne kunders viden om smertestillende medicin i håndkøb. Identifikation af kunders viden-niveau blev baseret på 23 forskellige udsagn. En viden-niveauscore blev beregnet på en score fra 0-23 og klassificeret i tre grupper: Lavt viden-niveau (≤ 8), medium viden-niveau (9-17) og højt viden-niveau (>17). Resultatet viste, at gennemsnitsscoren var 13,1 (± 3,8), svarende til et medium viden-niveau. Mænd havde en anelse mindre viden-score end kvinder (12,7 imod 13,3, p=0,01). Udsagnene, som handlede om lav viden-score, var fx: "Overdreven brug af smertestillende medicin i håndkøb giver mindre effekt" (5 % svarede, at udsagnet var sandt, 78 % svarede falsk), "Smertestillende medicin i håndkøb kan medføre afhængighed" (16 % svarede, at udsagnet var sandt, 62 % at det var falsk), og "Paracetamol (Paracet®, Pinex®) er i orden at tage, hvis man ammer og under graviditet" (28 % svarede at udsagnet var sandt, 16 % falsk). Konklusionen på studiet er, at viden om

smertestillende medicin i håndkøb blandt apotekskunder ser ud til at være middelmådig. Det tyder på, at apoteket fortsat skal være opmærksomme på at rådgive kunder, der har brug for smertestillende medicin i håndkøb.

Knowledge about non-prescription analgesics among pharmacy customers. Marit Waaseth, The Arctic University of Norway.

Influenzavaccination på apoteket

Det er ikke kun i Danmark, at dele af befolkningen ikke tager imod muligheden for at blive vaccineret mod influenza. Det forekommer også i andre lande, bl.a. i Estland. En effektiv måde at forsøge at øge influenzavaccinationsraten på i befolkningen er derfor at lade andre sundhedsprofessionelle, som fx farmaceuter og farmakonomer, indgå i det arbejde. I Europa kan borgere blive influenzavaccineret på apoteket i 11 lande, hvoraf apotekspersonalet selv giver vaccinen i 6 ud af de 11 lande.

Læs mere her

Et pilotstudie fra Estland

I november 2018 blev influenzavaccination på apoteket i Estland afprøvet som et pilotprojekt. 14 apoteker vaccinerede i alt 9098 personer. En efterfølgende spørgeskemaundersøgelse blandt 283 kunder fra fem af de 14 apoteker kortlagde kundernes oplevelse og erfaringer med at blive vaccineret af apotekspersonalet. Resultaterne fra undersøgelsen viser, at 31 % af kunderne var 61 år eller ældre. For 55 % af kunderne var det første gang, de blev influenzavaccineret. 73 % af kunderne oplevede, at det var praktisk at blive vaccineret på apoteket. 43 % af kunderne syntes, at det var let tilgængeligt at blive vaccineret på

Evidens for apotekspraksis

Rådgivning ud fra patientens perspektiv | Influenzavaccination på apotek | Seponering

apoteket. 91 % af kunderne var tilfredse med kvaliteten af ydelsen som fx informationen om vaccinen og vaccinationen. 93 % af kunderne ville lade sig vaccinere på apoteket igen året efter, og 89 % af kunderne ville anbefale det til andre. Konklusionen på undersøgelsen er, at influenzavaccination på apoteket er en succes set ud fra kundernes perspektiv. Studiet tyder derfor på, at influenzavaccination på apoteket kan bidrage til, at flere borgere lader sig vaccinere.

Feasibility of flue vaccination at community pharmacy – patient feedback from a pilot study in Estonia. Kristiina Sepp, University of Tartu.

Seponering: En relevant opgave for apoteket

Et af de helt store emner på konferencen var seponering, og hvordan apoteket kan spille en rolle i den proces – i samarbejde med patienten, evt. pårørende og den praktiserende læge. I Canada og Australien er de første evidensbaserede guidelines til brug for seponering allerede tilgængelige (www.deprescribing.org). Imidlertid kan seponering af medicin, som ikke længere er nødvendig, være vanskelig for både patienter og sundhedsprofessionelle. På konferencen blev der præsenteret danske studier, som har foretaget de indledende undersøgelser, med henblik på at afdække, hvilke faktorer der påvirker eller faciliterer seponeringsprocessen både ud fra lægens, patientens og pårørendes perspektiv.

Seponering af PPI – brug af supplerende skriftligt informationsmateriale

Det er velkendt, at langtidsbrug af protonpump hæmmere (PPI) kan medføre fx

blodpropper i hjernen, lungebetændelse og abdominale infektioner. Forbruget af PPI er stigende, selvom antallet af brugere er uforandret. Det indikerer, at flere personer bruger PPI som langtidsbehandling. Det er ikke i overensstemmelse med nationale guidelines. Et dansk studie har undersøgt det faktuelle forbrug af PPI blandt brugere med en flergangsrecept. Formålet med studiet er at estimere omfanget af langtidsbrugere og formidle essentiel skriftlig information til nye brugere - med henblik på at reducere forbruget på lang sigt. 395 brugere med en flergangsrecept på PPI blev interviewet om deres forbrug i samarbejde med syv apoteker i Danmark. Brugere blev spurgt, om de brugte PPI ved behov eller kontinuerligt, og om de havde prøvet at pausere medicinen. Resultaterne fra undersøgelsen viste, at 20 % tog PPI ved behov, 80 % tog PPI kontinuerligt, og 40 % havde prøvet at pausere behandlingen. 131 nye brugere fik udleveret en pjece sammen med mundtlig rådgivning i skranken, som de fandt, var brugbart. Konklusionen på studiet er, at en stor andel af PPI-brugere tager det kontinuerligt. Brugen af skriftlig information i kombination med mundtlig rådgivning i skranken til nye brugere viste sig at være anvendelig. Resultaterne fra studiet tyder altså på, at apoteket kan supplere rådgivningen med skriftligt informationsmateriale til nye brugere - og dermed skærpe deres opmærksomhed på, at behandlingen ikke bør fortsættes længere end nødvendigt. Studiet tyder også på, at apoteket skal rette større opmærksomhed på rådgivningen til langtidsbrugere.

Patient characteristics among users of proton pump-inhibitors (PPI) in Danish pharmacy settings. Anne Mette Jørgensen, Stege Pharmacy.

Praktiserende lægers perspektiv på seponering hos ældre patienter

Et kvalitativt dansk interviewstudie har undersøgt to ting: 1) hvordan 11 praktiserende læger diskuterer muligheden for seponering af protonpump hæmmere (PPI) og statiner hos patienter på 80 år eller derover, og: 2) hvad de mener er vigtigt at diskutere med patienterne i forbindelse med seponering. Resultaterne viser, at de praktiserende læger tit diskuterede seponering i forhold til brug af PPI, selvom konsultationen egentlig handlede om noget andet. Hvorimod diskussioner om seponering af statiner

Evidens for apotekspraksis

Rådgivning ud fra patientens perspektiv | Influenzavaccination på apotek | Seponering

forekom ved snak om medicinbyrden hos patienten generelt. De praktiserende læger oplevede, at det primært var dem, der bragte seponering på banen. Konklusionen på undersøgelsen er, at der er variation i, hvordan praktiserende lægers tilgang til seponering finder sted, da lægen tager højde for patientens aktuelle kliniske situation og medicinbyrde.

Studiet tyder på, at der er behov for øget opmærksomhed på patienternes perspektiv og udbytte af seponering. Det kan apoteket måske være med til ved at rette patienters opmærksomhed mod mulig seponering, når de kommer på apoteket.

Discussing deprescribing of long-term medications with patients: the view of general practitioners. Wade Thompson, University of Southern Denmark.

Beboeres begrænsede kontakt med lægen forhindrer seponering på plejehjem

Et andet dansk kvalitativt interviewstudie har undersøgt 10 plejehjemsbeboeres og ni pårørendes perspektiver og holdninger til seponering. Resultatet viste tre temaer, som afspejler beboernes og deres pårørendes perspektiv: 1) Bekymringer og trivsel: Hvis de pårørende blandede sig i beboernes medicinering, var de bekymrede for, om det ville påvirke relationen mellem beboeren og personalet 2) Ansvar for brugen af medicinen: Nogle beboere var involveret i deres medicinering, og andre havde afstået fra at være involveret i ansvaret for deres medicin. De fleste beboere havde ikke jævnligt kontakt med deres læge, og både beboere og pårørende var i tvivl om, hvem de skulle gå til med spørgsmål om medicinen 3) Ønsker og holdninger: brugen af medicinen skulle forbedre livskvaliteten for beboerne. Hvis ikke, den gjorde det, skulle den seponeres. På trods af det overvejede de fleste beboere og deres pårørende ikke, om det eksisterende medicinforbrug var overdrevet. Konklusionen på studiet er, at ældre med begrænset levetid og deres pårørende er positive overfor seponering af medicin, der ikke længere skønnes nødvendig. Seponeringsprocessen kan dog blive forhindret på grund af begrænset kontakt med plejehjemmets læge. Med den åbenhed for seponering af medicin kunne apoteket evt. indgå som en naturlig og relevant sparringspartner for plejehjemmets beboere, pårørende og personalet i seponeringsprocessen.

Attitudes towards deprescribing among Danish older adults with limited life expectancy and their relatives: A qualitative study. Carina Lundby, Hospital Pharmacy Funen, Odense University Hospital.

Måleinstrument til vurdering af seponeringsparathed hos patienten

Det kan være svært at vurdere patienters holdninger til seponering i større skala. Til brug for det er en revideret engelsk udgave af skalaen: Patients' Attitudes towards Deprescribing (rPATD) questionnaire blevet oversat og valideret i dansk kontekst. Skalaen afdækker ældre patienters holdninger til seponering. Skalaen blev oversat til dansk efter gældende regler, valideret og pilottestet på et dansk plejehjem blandt 159 beboere (median 82 år; 39 % mænd). Resultaterne viser, at mere end halvdelen af beboerne (n=100; 63 %) troede, at de tog en stor mængde medicin, og 43 beboere (27 %) gav udtryk for, at de tog en eller flere tabletter, som de ikke havde behov for. 70 beboere (44 %) ville gerne stoppe med en af deres tabletter for at se, hvordan de ville have det uden, og 137 beboere (86 %) var villige til at stoppe med at tage en eller flere af deres faste tabletter, hvis deres læge sagde, at det var muligt. På trods af de resultater svarede 148 af beboerne (93 %), at de ikke havde udfordringer med deres daglige medicin. Konklusionen på studiet er, at beboerne på plejehjemmet formoder, at deres medicinforbrug er stort, og de er imødekommende overfor seponering. Den danske version af rPATD er klar til at blive brugt i kommende danske studier.

Translation, cultural adaptation, and psychometric properties of the Danish version of the revised Patients' Attitudes towards Deprescribing (rPATD) questionnaire. Carina Lundby, Hospital Pharmacy Funen, Odense University Hospital.

Vil du vide mere?

Alle abstracts fra konferencen er publiceret i Research in Social and Administrative Pharmacy i 2019, december-nummeret. Link til alle abstracts finder du her:

